

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את ביטחונך ביטחון עצמי

על כן, בכל עת שמתחיל לו תהליך של צמיחת ענף חדש בו הנפש מתלבשת: כניסה לפרויקטים או תפקידים חדשים מעניינים ומאתגרים, מעבר למקום עבודה יותר אטרקטיבי ומתגמל, או באותו מקום עבודה - עליה בדרגה למשרה רמה יותר, או להבדיל - חיבור לרב שנותן המון חיות והתחדשות בועדים ושיעורי תורה, או במסירת סדנה מעשית המחוללת שינויים מבורכים וכדו' עוד דוגמאות. על כל לבוש כעין זה האדם צריך להכין את נפשו - נכון שהלבוש הזה מאוד מחיה מעצים ממצה את כוחותי, אך אני צריך להיות מוכן לכך שיכול לבוא זמן שהלבוש הזה יופשט, ואין שום ערובה שמהלך זה יתמיד וימשך עד ליומי האחרון עלי אדמות. זהו דרכו של עולם, כל אחד מאיתנו שיתבונן לאחור על מהלכי חייו עד ליום זה, ימצא כי הוא נאלץ לפשוט מעליו לא אחד ולא שניים אלא מספר לבושים שהתחלפו לו במשך הזמן על כורחו ושלא ברצונו. כל אדם מוצא את עצמו לובש ופושט מלבושים כסדר, פעם הוא כאן פעם הוא שם, פעם הוא פועל כך ופעם אחרת.

אחת הדוגמאות המעשיות לאיתנות נפשית מדהימה שנוולדה ממלאכת סיגול הנפש להפשטת מלבושים היא דמותו של הסבא מסלבודקה. הסבא מסלבודקה כיהן תקופה ארוכה בתפקיד ראש ישיבת סלבודקה. אך מי שמכיר ויודע לא היה זה תפקיד תבניתי

דע את שמחתך. שורש השמחה בתיקון החטא. פרק ו'

יום אחד בשנה

דבר זה מצינו בגמרא (חגיגה ה, א) דרב אידי אבוה דרבי יעקב בר אידי היה הולך שלושה חודשים לבית המדרש וחוזר. ויום אחד היה בבית המדרש, היו קוראים לו בר בי רב דחד יומא. שהוא נמצא בבית המדרש רק יום אחד. חלשה דעתו, דרש רבי יוחנן ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון, וכי ביום דורשין אותו, ובלילה אין דורשין אותו, אלא לומר לך כל העוסק בתורה, אפילו יום אחד בשנה, מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה.

וצריך תלמוד, הוא עסק יום אחד בשנה, אם כן איך על ידי יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב, כאילו למד כול השנה כולה, הרי הוא לא עסק. אלא ביאור הדבר, שהוא יצא ממדרגת שנה, והעלה את מדרגת שנה למדרגה שנקראת יום.

עוד נאמר שם בגמרא, וכן במדת פורענות, דכתיב במספר הימים אשר תרתם את הארץ, וכי ארבעים שנה חטאו, והלא ארבעים יום חטאו, אלא לומר לך כל העובר עבירה אפילו יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עבר כל השנה כולה. וודאי שהדברים על פני פשוטם, צריכים הבנה. למה כשבן אדם חטא יום אחד בשנה, זה נחשב שהוא חטא שנה שלימה.

נקדים לזה מה שנתבאר לעיל (בפרק הקודם...), שורש כל חטא הוא מערכת שנקראת שנה, שורש כל תיקון הוא מערכת שנקראת יום. פעם ראשונה שנאמר יום בתורה נאמר בו (בראשית א, ג) ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור, ויקרא אלוקים לאור יום. כל יום הוא הארה, המציאות של אור, יום. ליהודים הייתה אורה. מתגלה מערכת שנקראת יום.

לפי זה מבואר הדבר יפה, עצם חטאו יום אחד, מוציא אותו ממערכת שנקראת יום, למערכת שנקראת שנה. למה הם תרו את הארץ ארבעים יום, בכדי להגיע למדרגה שנקראת יום. ברגע שהם חטאו בזה, הם נפלו ממדרגת יום למדרגת שנה. לכן הם נעשו ארבעים שנה. יש כאן באמת יציאה ממערכת שנקראת יום, למערכת שנקראת שנה. כי עצם חטאו ביום, מעביר אותו ממדרגת יום למדרגת שנה. ואין הדבר כפשוטו שאם הוא חטא יום אחד סתם, מעלים עליו כאילו חטא כל השנה כולה.

אם מתבוננים בזה, הגמרא מביאה את הפורענות שמצינו לענין המרגלים. מרגלים נקראים מרגלים מלשון שהולכים ברגליהם. לעומת זאת, אותו בר בי רב דחד יומא, מה הוא עשה כל השלושה חודשים, היה הולך ברגליו. אם כן זה דבר והיפוכו מצד היום והשנה לטוב ולרע באותו ענין של רגליים.

כלפי יום אחד חשוב חודש, מדין ראש חודש. וזה נאמר שחודש אחד בשנה נאמר מדין ניסן.

מספר ימיך אמלא

כל המלחמה של האחשורוש הוא בענין הראש, כמו שחז"ל (מגילה יא, א) דורשים תיבת אחשורוש בכמה אופנים שהוא מלשון ראש, אחיו של ראש, ובן גילו של ראש, או שכל שזכרו אמר אח לראשו. הוא בא לעקור את ישראל שנקראים לי ראש. על כן הוא בא לעקור את יום אחד בחודש, חשוב חודש. והוא בא לעקור את יום אחד בשנה חשוב שנה. זה ההגדרה של האחשורוש.

איפה נופל המציאות של הגזירה הזו, כיון שנפל הפור בחודש אדר שמח (מגילה יג, ב). כי אין לך הפוך מניסן אלא אדר. השנה מסתיימת בחודש אדר. זה הזנב של השנה. יתר על כן, הוא לא רק שמח באדר אלא הוא גם שמח בתאריך של ז' באדר, שנפל יום מיתת משה רבינו. כי הוא בא לעקור את אותו ראש.

אך הוא לא ידע שבאותו יום נולד משה, מהיכן נודע לנו שמשה רבינו נולד ביום פטירתו, אמרו חז"ל (ראש השנה יא, א) על הפסוק (דברים לא, ב) ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום, שאין תלמוד לומר היום, ומה תלמוד לומר היום, היום מלאו ימי ושנותיי. ללמדך, שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, מחודש לחודש. שנאמר (שמות כג, כו) מספר ימיך אמלא. ומזה נלמד בגמרא לענין האבות הקדושים שמתי שהם נולדו נפטרו. כלומר מאותו כח של יום אחד בחודש חשוב כחודש, מאותו כוח שחודש בשנה חשוב שנה, מכח כך הקב"ה ממלא את הכל. למה הוא ממלא, כי אצל הצדיקים, הראש כולל את הכל בפועל. ולכן אם הוא חי יום אחד בשנה, בהכרח שהוא יהיה כל השנה כולה. הוא חי כל החודש, חודש אחד, וודאי שיחיה כל השנה.

ביתר ביאור, המן הרשע ידע מהכח של האבות הקדושים שנאמר בהם שהקב"ה ממלא שנותיהם מחודש לחודש, שמכח החודש מתגלה כח השלש רגלים, מהחידוש של חודש המן ידע, אך המן הרשע לא הכיר את כוחו של משה רבינו שבו נאמר מלאו ימי ושנותי, שזה מדין שהשנה חוזרת למדרגת יום. זה גילוי חדש, שמתחדש במשה רבינו, שלא היה באבות הקדושים. הגילוי הזה הוא גילוי של מרדכי, שעליו אמרו חז"ל (אסתר רבה ו, ב) שמרדכי בדורו שקול כמו משה בדורו.

עומק נקודת הדבר, שנה הגדרתה, מלשון שהיא חוזרת לשורש. מצד כך אדר, אין לך זמן שחוזר לשורש יותר מאדר. אין לך זמן שחוזר לשורש. כי הוא בסוף, והוא זה שחוזר.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

עד כה נתבאר כח מערכת יום, אך ישנה עוד מערכת הנקראת חודש, דבר זה מצינו בגמרא (ראש השנה י, ב) לענין דיני מלכים, מתי הם עולים למלכים שנים, לדעת רבי יהושע, יום אחד בשנה החשוב שנה. כיוון שמלך יום אחד בשנה חשוב שנה. ולומדים את זה מנח, ויהי באחת ושש מאות שנה, בראשון באחד לחודש, יום אחד בשנה חשוב שנה. ולדעת רבי אליעזר, יום אחד בחודש חשוב חודש, כלומר כלפי החודש מקצת החודש ככולו, וחודש אחד חשוב כשנה.

הנה הדעה הסוברת דיום אחד חשוב כשנה, מבוארת לפי מה שנתבאר לעיל לענין בר בי רב דחד יומא, אך עדיין צריך להבין את הדעה דיום אחד חשוב חודש, וחודש אחד כשנה, הרי אין חודשים לשנה, כי לחמה אין חודשים, וללבנה אין שנים. ואם כן מצד הסברא נראה, שיום בשנה חשוב כשנה כי לשנה יש ימים. ולחודש גם יש ימים, אבל לשנה אין חודשים. אם כן איך מכח כך שיום אחד בחודש חשוב חודש, חודש אחד בשנה חשובים כשנה.

אלא ביאור הדברים הם. ביציאת מצרים התחדש החודש הזה הוא לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה. גם שם בליל יציאת מצרים נראה הלילה כיום. כלומר נתקן אותו חושך שהיה במוצאי שבת הראשון, שחשב אדם הראשון, שחשך עולם בעדו. אבל מכוח מה זה האיר שם? מכוח צירוף של חודש ושנה. זה ההארה של יציאת מצרים. מצד כך חודש בשנה חשוב שנה. איפה התחדש החודש בשנה, חשוב שנה? זה התחדש ביציאת מצרים. החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה, אז התחדש שמה חידוש. מה החידוש? שחודש בשנה חשוב שנה.

כל המושג שנקרא חודש מושרש בלבנה. זה דבר שנמסר לישראל, שהם מונים ללבנה. כשנאמר דין אחד שיום אחד בחודש חשוב כחודש, אם כן איפה שורשו? במה שיום אחד בחודש חשוב כחודש, מצד הראש של החודש. החודש הזה לכם ראש. יש בו ראש חדשים. אבל ראשית לכל חודש עצמו יש ראש. שמה זה נתפס מהלך שנקרא ראש, והראש כולל את הכל, בראש נאמר יסוד שיום אחד בחודש, חשוב כל החודש כולו. הכל כלול בראשית, גופא בתר רישא אזיל. זה מתגלה לאחר מכן כל יום ויום. כי התגלה כח שיום אחד כולל את כולם.

כשנאמר החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון לחודשי השנה, אז מתחדש שחודש אחד חשוב ככל החודשים. זה מאותו שורש. בעומק, מאיזה חודש נאמר שחודש אחד בשנה, חשוב ככל השנה כולה? מחודש ניסן. משם נאמר היסוד הזה. זה נאמר

סתירה וניגודים ביחסים בין ה-אני מי שאני לסביבה

דברינו עד כאן באו לעורר את הקורא הנכבד לגלות מודעות לחשיבות של גילוי זיהוי הכרה מיהו ה-אני, לחיות ולפעול על פי האני מי שאני. לתת את לבו למצבו, לבדוק עד כמה הוא משועבד לסביבתו החיצונית ולמסגרות החברתיות להם הוא שותף. עד כמה שיעבודים אלו גורמים לו לפעול פעולות התאמה והסתגלות שמכחות ומעלימות את האני שלו, את האני מי שהוא. זאת מפני שרוב ככל בני האדם אינם מחונכים למודעות עצמית, לחיות את מי שהם, אלא להיפך - מקטנותם מזרימים אותם בורם החברתי המטשטש ומוחה את זהותם האישית.

ברם יש לידע, כי גם אחרי שהתבאר והובן שעיקר צורת החיים של האדם צריכה להיות דווקא על פי ה-אני שלו, אך זהו המהלך של חיים פנימיים של האדם בתוך עולמו הפנימי. אולם המציאות הינה שהקב"ה הניח אותנו כאן בעולם העשייה החיצוני, בו אנו מוקפים בטבעות של חוגים חברתיים החיצוניים ל-אני הפנימי: בחוג משפחתי - קרוב יותר וקרוב פחות, קהילה, מגזר חברתי, מסגרות לימודיות, מסגרות פרנסה, שכונה, עיר, ארץ, לאום, דת, ממשל, משטר וכו'. אדם לא יכול לחיות רק בתוך עולמו הפנימי, בהכרח שיהיה קשר ויחס ברמה מסוימת לכל אחת מהסביבות החיצוניות שמנינו לפי מהותה. כידוע וכמובן כי בכל מסגרת ישנם כללים, גדרים, חוקים, מוסכמות והנהגות מקובלות. כאשר מערכת הדרישות, ההגבלות וההנהגות הללו מחייבים ומשעבדים את כל אחד מהפרט הנכלל בכלל המסגרת. וכאן נולדת מערכת של ניגודים בין המהות הפנימית הפרטית הייחודית של כל יחיד ויחיד מהפרטים ביחס לחוג החברתי הכללי שכולל אותם. ■ המשך בע"ה שבוע הבא

מסדרת דע את ביטחונך

המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אמר אליך. כידוע וכמובן מידתו היסודית של אברהם אבינו היא מידת האהבה. לשורש זה נולד ענף של אהבה עצומה לבנו יחידו קודש הקודשים - יצחק אבינו. וכאן אברהם אבינו מנוסה בניסיון עצום, הוא מתבקש להתפשט מענף האהבה ליצחק, ולחזור אל שורש האהבה שבתוכו. ישנם מספר פנים לבאר את כוחו של אברהם אבינו לעמוד בניסיון העקידה, אך הפנים לפי עניינו הינם, כי אף שהפשטת האהבה מיצחק זוהי הפשטה עמוקה וקשה מאין כמוה, ברם אברהם אבינו סיגל את נפשו להתפשט מכל הלבושים המלבישים את עצם נפשו, וכוח ההפשטה עמד לו בניסיון זה.

הכלל העולה בידינו, כי כל עוד שהנפש לא הסתגלה להתפשט מלבושיה, לעולם יכרסם בה חשש שמא ואולי אחד או יותר מהלבושים ינטלו ממנה. ובמצב זה שהנפש נתונה לחששות ופחדים, ודאי שהביטחון לוקה בחסר ואינו תקיף. על כן, רק לאחר סיגול הנפש להפשטת כל הלבושים יכונן ביטחון עצמי איתן ומוצק.

הערה: אף שהגדרנו כי יש להרגיל ולסגל את הנפש להתפשט מלבושיה, אך לעולם אין שום עניין וצורך להרגיל את הנפש להתפשט משורשה. שורש ויסוד הנפש הוא עצם האדם. עם שורש הנפש האדם נשאר לעולם - כי זה הוא, אין צורך להפשיט את העצם. הרי אברהם אבינו לא נצטווה לפשוט מעליו את מידתו השורשית - האהבה, אלא הציווי היה להפשיט מעליו את לבוש האהבה הקרובה מאוד לעצם נפשו - את האהבה ליצחק בנו.

של ראש ישיבה, אלא היו שם מהלכי התווית דרכים יסודיות: הן שיטות בדרכי הלימוד העיוני, והן מהלכי עבודה בתוך תנועת המוסר. עבודתו עבודת קודש במסירות והתמסרות עצומה, בעמל ויגע רבים לאורך השנים, שלא כאן המקום להרחיב. לעניינו, מבלי להיכנס לפרטים - אירע מהלך מסויים שהישיבה 'נלקחה' מידי הסבא והוא נושג מתפקיד ראש הישיבה. הסבא נכנס לבית המדרש ואמר - 'בורא עולם, אני מודה לך על העשרים שנה לערך שזכיתי לשמש כאן', יצא והלך לביתו. מבלי להתקוטט, ללא מחלוקות, ללא טענות מענות וטרוניות. עבודת הקודש מבחינתו ממשיכה בלא שינוי, רק במקום לעבוד עם לבוש הישיבה, הוא עובד עם שורש נפשו.

וכאן אברהם אבינו מנוסה בניסיון עצום, הוא מתבקש להתפשט מענף האהבה ליצחק, ולחזור אל שורש האהבה שבתוכו.

צריך להבין, התנהלותו המופתית של הסבא הינה פלא עצום חרף ההפשטה הקשה מאוד שהוא אולץ והוכרח לעבור. אדם אחר שהיה משקיע את הונו אונו ומרצו, ומשעבד את כוחות נפשו בתוקף תפקיד ראש ישיבה לאורך תקופה כה ארוכה, לא יבצר שהיה מתחבר ומתהדק בתפקיד, כך שהעקירה מהתפקיד כמעט בהכרח היתה מולידה שבר נפשי עמוק. אולם הסבא לא כן נהג, אלא הוא זכר כל אותן השנים לסגל את הנפש להתפשט מלבוש הישיבה, הוא ידע - 'יש לי שורש ועצם לנפשי ושם מקומי, והישיבה היא לבוש יקר, אך עדיין הוא לבוש שעלול להתפשט ולעבור מהעולם'.

עוד אחת מהדוגמאות היסודיות ביותר מעולם להפשטת לבוש נפשי עמוקה מאוד, היא הפשטת לבוש האהבה של אברהם אבינו ליצחק בנו. הלא אברהם אבינו נצטווה - 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ

פסחים, כב, ע"ב – אבר מן החי, דכתיב (דברים, יב, כג) לא תאכל הנפש עם הבשר. וכבר נכלל בז' מצות בני נח ונצטווה עליו אדה"ר, כמ"ש (סנהדרין, נו, ע"ב) אכל תאכל, ולא אבר מן החי. ועיין רבינו בחיי (שמות, כא, א) שאדה"ר לא נצטווה באבר מן החי. ומקור דבריו בב"ר (לד, ו). ועיין ריב"א (נח, ט, ד). ועיין תוס' בסנהדרין (שם), ומושב זקנים (בראשית, ב, טז) שנאסר באופן שנפל אבר מן החי. ועיין פרדס יוסף (בראשית, א, מ) ועוד בהרבה מרבתינו שדנו האם נאסר אדה"ר באבר מן החי, ואכמ"ל. ונצטווה עליו נח, כמ"ש (שם, נו, ע"א) אבר מן החי דכתיב (בראשית, ט, ד) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו.

וכתב ברקאנטי (בראשית) וז"ל, דעת קצת מן המקובלים האחרונים, מטעם גדול נאסר אבר מן החי לבני נח, ולא נאסר לאדה"ר, כי לא הוצרך עד אז, עכ"ל. ובדקות יותר כתב שם (נח) וז"ל, וכבר רמזתי סודו בסוד שש מצות שנצטווה אדה"ר, כי כל העובר על אחת מן המצוות הוא גורע ומקצץ אבר מן המרכבה העליונה, וזהו אבר מן החי, והבן זה. מוסף על זה אם נאמין סוד גלגול הבהמות, האוכל אבר מן החי, כאילו אוכל אבר אחד מאברי חברו, עכ"ל. ולפ"ז אצל אדה"ר עדיין לא היה גלגול נשמות קודם החטא, ונאסר מטעם זה רק אחר החטא. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם). ומצודות דוד לרדב"ז (מצוה קפט).

וכתב בספר הפליאה (ד"ה ויצו אלקים על האדם) וז"ל, אכל תאכל (וזה נאמר לאדה"ר), ולא אבר מן החי ולא גזל, זהו שלא לגזול אבר מאברי האילן, כענין גזל אביו ואמו כירבעם שגול, וכן אבר בעודו חי, עכ"ל. וזה שייך אף לאדה"ר קודם החטא.

וטעם נוסף באיסור אבר מן החי, כי אבר קאי על אות ברית קודש, כמ"ש בזה"ק (תויקנים, תיקון יג, ל, ע"א) באברתו יסך לך, דא אבר מן החי, צדיק. ונטריקון אבר, אות ברית, ודו"ק. ואות ברית קודש נקרא "אבר חי". וכתב במצודות דוד לרדב"ז (מצוה קפט) וז"ל, והאוכל אבר מן החי מפריד השכינה מחי עולמים, עכ"ל. ודו"ק שלכך דייקא יוסף, שהוא מדת אות ברית קודש חשד לאחיו שאוכלים אבר מן החי. וכתב בפרדס רימונים (שער כג, ערך אבר) וז"ל, אבר הוא צדיק, והוא נקרא אבר מן החי, שהוא יסוד, וכן נרמז בו לשון אבר שהוא תשמיש המוצנע, עכ"ל. ועיין קהלת יעקב (ערך אבר). ואור עינים (ערך אבר). וספר הליקוטים (וישב, לז). (אולם יעויין בשל"ה פסחים, מצה עשירה, שכתב וז"ל, שאבר מן החי רומז לאברהם (אבר-מה), שהוא ברית העין, עיי"ש).

ואמרו (חולין, קא, ע"ב) ת"ר, אבר מן החי נוהג בבהמה וחיה ועוף, בין טמאין ובין טהורין, דברי ר' יהודה ור' אלעזר, וחכמים אומרים אינו נוהג אלא בטהורין. והבן שמצד טעם האיסור שמפריד חי עולמים מן השכינה אינו אלא בטהורים. ולטעם של סוד הגלגול זהו בין טהורים ובין טמאים. וכתב ברקאנטי הנ"ל וז"ל, ואמרו קצת מן המקובלים האחרונים, כי העובר על מצוה זו להכעיס ולא עשה תשובה, יתגלגל בבהמה ויטרפוה חיות ויאכלוה בעודה חיה, עכ"ל. מדה כנגד מדה, כי אכל גלגול של נפש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עירובין, קד, ע"א – בוזקין מלח על גבי כבש בשביל לא יחליקו. ובגמ', אי דמבטליה, קא מוסיף על הבנין, ואי דלא קא מבטליה קא הויא חציצה, בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא, ולא, והא כתיב (ויקרא, א, יג) והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה, ואמר מר זו הולכת אברים לכבש. ועיין פסחים (סה, ע"ב). וכן אמרו (יומא, כז, ע"א) הולכת אברים לכבש הוא דבעיא כהונה.

אולם אינה עבודה מוכרחת, כמ"ש (זבחים, יד, ע"ב) הולכת אברים לכבש, דעבודה שאפשר לבטלה היא (ועיין חת"ס, תורת משה, ויקרא, א, יג. שכתב שבבן צאן זו עבודה מוכרחת, וצ"ב). ופרש"י (חגיגה, יא, ע"א) שאפשר לבטלה - שאם רצה שוחט בצד המזבח. וכן כתב בזבחים (יג, ע"א). ולכך אינה עבודה גמורה, ודו"ק.

ואמרו (שם בזבחים) הולכת אברים לכבש דלא מעכבא כפרה. דגם אם לא הוקטרו האימורין גופא כשר הקרבן, כמ"ש ביומא (מח, ע"ב). ולכך היה ס"ד דלאו עבודה. אולם מ"מ חשיבה עבודה, אולם לאו עבודה גמורה. וכמ"ש (מנחות, י, ע"א) הולכת אברים לכבש, ותנן הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ, וזאת מפני שאינה עבודה גמורה, ולכך לא בעי ימין. וכתב הפר"ח (קונטרס מים חיים) דאע"ג דכל עבודת יוה"כ אינה כשירה אלא בכה"ג, הולכת אברים לכבש אע"ג דבעיא כהן ואינה כשרה בזר, מ"מ כיון דאית ביה טירחא ותנן הרגל של ימין בשמאל משום דלא מעכבא כפרה, מסתברא שהיה בה פיס וכשר בכהן הדיוט. ועיין שפת אמת (יומא, לא, ע"ב). וכבר דן המשנה למלך (פסולי המוקדשין, פ"א, הכ"ז) בדיעבד אי נעשית הולכה בזר האם נפסל הקרבן. ועיין שפת אמת (זבחים, יד, ע"ב) שס"ל שכשר ואינו נפסל. ועיין משך חכמה (שמות, כט, כה).

וכן מצינו דין נוסף בהולכה שאינה עבודה גמורה, ולכך כהן רשאי לסייע לחבירו בהולכת אברים, משא"כ בשאר עבודות. ועיין רע"א ותו"ט יומא, פ"ב, מ"ה. וכן מוליך שני אברים בידו. עיין תמיד, לא, ע"ב. ובפירוש הרא"ש שם. ועיין יומא, כז, ע"א. וכן נחלקו חכמים ור' שמעון, אי מחשבה פוסלת בהולכה. עיין זבחים, יד, ע"ב. וכן מותר לרוץ בהולכת אברים "לכבש", כמ"ש בתוס' ישנים (יומא, כב, ע"א). וכל האיסור אינו אלא בשעה שמעלהו בכבש. וכמ"ש במקדש דוד (קדשים, סימן ה, אות ב) וז"ל, דהעלאה מכבש לראשו של מזבח אינה בכלל הולכה רק שייכת להקטרה שמעלהו למערכה, והעלאה למערכה תחילת הקטרתה. ומדוקדק לשון הגמ' "והקריבו" הכהן וכו', זו הולכת אברים לכבש, ולא קתני זו הולכת אברים לראשו של מזבח, דרק עד הכבש בכלל הולכה, עכ"ל. וכן מבואר ברש"י הירש (ויקרא, א, ח). ועיין חידושי הגרי"ז (מנחות, י, ע"א) שדן בכך. ובמשך חכמה הנ"ל כתב שלהולך ביד ללא הולכה ברגל שרי, כמ"ש ביומא (נט, ע"א), עיי"ש. וכתב החתם סופר (ויקרא, א, ט) וז"ל, הצאן חשוב, מיחשב גם ההליכה למצוה, כדכתיב גבי פסח וילכו ויעשו, ופרש"י משעת הליכה נחשב למצוה, משא"כ שור שאינו חביב כ"כ, דיו למיחשבה הקטרה, אבל לא הולכת האברים, עכ"ל.

ובכתבי הגרי"ז (מנחות, י, ע"א) איתא, דההולכה ממקום השחיטה עד המזבח לפני ההפשט והניתוח אינה עבודת הולכה, דעבודת הולכה היא רק "באברים" שראויים להקטרה. ונקרא "הקרבה" כמ"ש בעירובין שם. כי כל מהות הולכתם להקרבה, לקרב להקרבה, ודו"ק.

בחינת און ששמעה בהר סיני. וכאשר יש העלמה לכח השמיעה, זה על ידי (פנים אחד לכך) תנוך האון, תכ-נו, כמ"ש בכתובות (ה, ע"ב). ושלמות הגילוי, שנחקקו י' דברות בלחות, והמכתב מכתב אלקים, כתב, כת-ב. והיינו שנגלה בכתב התוך והתכלית של כלל הבריאה כולה.

אולם, כאשר נסתר התכלית לגמרי, זהו כרת, כת-ר, והיינו שנכרת מן התוך, נכרת מן התכלית, ואזי נצרך חיתוך, חיו-תך. בחינת ונתח אותו לנתחיו. נתך, נ-תך. ויתר על כן נצרך כיתות, כתית למאור, כת-ית, והיינו כתית לברר את המחשבה תחלה, אור המנורה, שהיא התכלית.

ושלמות הארה זו גנוזה בפנימיות שורש החכמה, והחכמה מאין תמצא, היפך כרת, כתר, כנודע. ונגלה בארון, בכפרת שמעל הארון, כפרת, כת-פר, שהוא כעין כתר לארון. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א

שהיא פרכת, פר-כת.

ובחינת תכלית זו הייתה בכיסוי ובהעלם בגלות מצרים, ושם במקום שיתראה כתכלית שמוכרחת, כי כל פועל פועל לתכלית, נגלה להיפך, בחינת יתכן, תכ-ין. והיינו שאפשר כך ואפשר גם אחרת, וא"כ אין תכלית מוכרחת. וזהו שבנו לפרעה ערי מסכנות, כת-מסנו, שהיו נבלעים באדמה, פי תהום בולעם, והוא ההיפך הגמור של פועל לתכלית, ודו"ק. ובמקום שיתגלה התכלית, התוך, כנ"ל, נעשה להיפך, נבלע "תוך" האדמה.

וביציאתם ממצרים מתברר והולך התוך, כנ"ל, ולכך מסע ראשון היה לסכות, כת-וס, סכות היפוך אותיות של כסות. והיינו שהתחיל הסרת הכסות וגילוי התכלית. שזהו סכות דירת ארעי, שמברר שהעוה"ז פרוזדור בפני התכלית, כנודע. ומברר האיכות, איו-כת, מן הכמות, מו-כת.

ושלמות גילוי התכלית במתן תורה,

משפטים | כ-ת כרת, כת-ר. כ-ת, לשון תוך, תך-ו. נקודה הפנימית שהיא תוכו של הדבר. ונקודת התוך בבחינת סוף מעשה במחשבה תחלה, היא התכלית, תכ-לית. אלא ששם היא נמצאת בהעלם ובאתכסוי, ויש לזה כסות, כת-סו. וסוף המעשה הנמצא במחשבה תחלה, בראש, ששם מקום המחשבה, יורד לתתא מן הראש למקום הגרון, ומשם לכתפים, כתף, כת-ף. ושם עיקר מקום הגילוי, כי כתף בחינת ביהמ"ק, כמ"ש בין כתפיו שכן. ושם נגלה תכלית כל הבריאה כולה, השראת השכינה. ובמשכן היה בריח התיכון, תכ-יון, והוא מבריה מן הקצה אל הקצה, והיינו מבריה בבחינת סוף מעשה במחשבה תחילה. ואזי היפך מכסות, לשון כיסוי והעלם כנ"ל, נעשה גילוי, דבר שקוף, בחינת זכויות, כת-זכוי, זכות, שנגלה התוך, נגלה התכלית. אולם עדיין אין נגלה אור קודש הקודשים שהוא התכלית בחוץ, אלא יש עדיין מחיצה המבדלת,

<u>י</u> תכן	<u>כ</u> ות	<u>כ</u> פרת	<u>כ</u> עת	<u>כ</u> סות
<u>כ</u> נרת	<u>כ</u> רת	<u>כ</u> רית	<u>כ</u> רתי	<u>כ</u> תב
<u>כ</u> תים	<u>כ</u> תם	<u>כ</u> תר	<u>ל</u> כסות	<u>ל</u> כת
<u>ל</u> כתף	<u>מ</u> זכרת	<u>מ</u> כתב	<u>מ</u> סכנות	<u>מ</u> רבכת
<u>מ</u> שכרת	<u>נ</u> כאת	<u>ס</u> כות	<u>פ</u> רכת	<u>ת</u> כלית
<u>ת</u> כלת	<u>ת</u> כן	<u>ב</u> כות	<u>כ</u> ליותי	<u>כ</u> מות
<u>מ</u> כתש	<u>מ</u> עכתי	<u>ת</u> יכון	<u>ד</u> וכיפת	<u>ז</u> כויות
<u>כ</u> תנת	<u>נ</u> תך	<u>ת</u> וך	<u>ת</u> נוך	<u>ת</u> ענך
<u>א</u> תך				

קטן חכמה. ומצד הקלוקל כתיב (שמות, ז, ג) ואני אקשה את לב פרעה, ר"ת אלף, שהארת אלף מקשה את לבו. וכן ר"ת (דברים, כט, יז) אשר לבבו פונה.

דעת

עיין גר"א (ספרא דצניעותא, לח, ע"א) אלף היא דעת כידוע, בסוד אלף אדרין, וצורתה יו"ד למעלה ולמטה, מ"ד ומ"ן, והדעת וא"ו באמצע. ועיין בדבריו בביאורי אגדות (ברכות, ס, ע"א) שכתב שאלף אחרונה שבסוף האותיות הוא אלף אדרין של הדעת המ"שלים לכ"ח אותיות. ועיין בדבריו בתיקונים (תיקון נא, צח, ע"ג) שאלף זו נעלמת שהיא כנגד שער הנו"ן של הבינה שלא ניתן למשה. ובעומק אלף זו זה כח הדעת המחבר בין התיב הל"ב לשער הנו"ן, נתיב לא ידעו עיט.

ועוד. משה סוד הדעת, זכה לאלף זעירא. ועיין במגלה עמוקות (ויקרא) סודו. וכן בפרשת ואתחנן אופן ק"ס. וכתב בשער הכ"וונות (דרושי הקדיש, דרוש א, כוונת הקדיש עצמו) וז"ל, ונמצא כי אות אלף של יהא רומזת בדעת דזמן הקטנות. וכבר ידעת כי הדעת כלול מהחו"ג עם היות שני בחינות הדעת א', ולכך בו נרמז אות א' אחת, אלא שיש בה שני מיני ציורים, יו"י כנגד חסדים, יו"ד כנגד גבורה, עכ"ל.

חסד

עיין בדברי הגר"א (יהל אור, ח"ב, א, ע"ג) שהטעם שלא נברא העולם באלף כי אם בבי"ת, כי אלף עצמותה חסדים, אור הרא"שון, והשפעת להם רוב טובה קלקלו.

ועוד. חסד - אל. שם אכתריאל"ל, אלף כתר שבו (עיין ליקוטי הגר"א, סט). ועיין רמ"ק (פרדס רימונים, שער כז, פ"ג) אלף הוא בחסד, ראש ההתגלות בז' ימים, והוא אות כוללת כל האותיות.

גבורה

עיין בגר"א (יה"א, ח"ב, א, ע"ב) שכתב, אלף יש בה בחינה של גבורה. ובוא"ו (שבתוך האלף) שהוא חסד האלף שבאמצעו, הוא גבורה. ועיין בדבריו בתיקונים (תיקון לה, פו, ע"א) שאלף הוא דין, שאדם שהוא (בגימ' מ"ה, שם המפורש הוא דין, מו"ס, שורש גבורות בוצד"ק. ובגבורה מילוי אות אלף יו"ו-ר, גימט' גבורה, כנודע.

ועוד. גבורה - פחד. וכתוב (תהלים, לו, ב) פחד אלקים לנגד - עיניו, ר"ת אלף.

תפארת

בחינת חמה. וכתב בבת עין (דרושים לסוכות) וז"ל, איתא בגמ' רא כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו. ונ"ל עד"ז, דהנה איתא בזה"ק, משכו יומין עילאין דאינון

עיין תיקוני זוהר (ת"ה, ובביאור הגר"א שם) אל"ף נקראת הכתר, כי היא שורש כל הספירות. קוץ עליונה של א', כתר. יו"ד חכמה סתומה בבינה. וא"ו, ת"ת. יו"ד התחתון, מלכות. ועיין בביאורו (לתיקון ע, קלח, ע"א) שכתב, אלף מורה על ג"ר עילאין של כתר. א - אמון, מו"ס. ב - אלף, פלא, מופלא, אוירא עילאה. ג - אלף מכוסה שהוא יותר נסתר מכל הנסתרים, רדל"א. (ועיין ליקוטי הגר"א, א-ב, א). ועיין ליקוטי הגר"א (ד, ב, ה) אלף, אי"ק, סודו כולל כל הפרצופים בכתיבהם, ראשי יחידות, עשרות, מאות. ועיין רמ"ק (פרדס רימונים, כז, ג) עיקרה בכתר עם הצטרפות שני המדות, חכמה ובינה, עיי"ש.

ועוד. כתר ניקודו קמץ. ועיין שו"ת גינת ורדים (אבה"ע, כלל א, סימן ו) שכתבו המדקדקים שכל קמץ ראוי להכתב אחריו אות אלף להורות על ההרחבה, לפי שהקמץ היא תנועה גדולה בעלת ההרחבה. ועיין שו"ת נשמת חיים (סימן קס). ושו"ת וזאת ליהודה (אבה"ע, סימן יט).

חכמה

עיין גר"א (ספרא דצניעותא, כג, ע"א) שכתב, אלף חכמה, אאל"פך חכמה, והוא הלימוד שלפני הבינה, וצורתה יו"ד, חכמה. ועיין עוד בדבריו (ספר יצירה, ב, ע"ב) ל"ב נתיבות פליאות חכמה, פל"א אלף, ונכללים ב"ו למעלה וי"ו למטה כשמתחלקים ו' שלה לשנים.

ועיין בת עין (נח) אות אלף מרמז על המחשבה, אותיות פלא, טמיר ומכוסה, שהוא בחינת מחשבה.

ועיין בית עולמים (קכט, ד"ה וכדיון) ולכך אמרו בספ"י, בל"ב נתיבות פליאות חכמה וכו', ור"ל שהם מפליאות חכמה עליונה דע"ק שעליה נאמר במופלא ממך, ונקרא פליאות ע"ש סוד אות אלף בציור הנ"ל, וספר יצירה מתחיל ממו"ס שהוא שריותא דא"צילות, וכן התורה מתחילה בבראשית, ות"י בחוכמא.

בינה

עיין גר"א (תיקונים, תיקון ע, קנב, ע"ג) אלף היא כלל כל האותיות, כי האותיות יצאו מבינה, ואלף היא אלף בינה. ובהיכלות (ברא"שית, טו, ע"א) כתב, שבחינת שער הנו"ן של בינה הוא אלף בינה שנשאר בבינה עצמה ונחסרת באלף של מלכות. וכתב בשער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, דרוש ה) וז"ל, ולכך אות אלף היא שם כנגד אלף דאהיה שהוא אור היוצא מן הבינה הנקרא אהיה, מפי היסוד שלה תוך חזה דז"א, כנודע, שז"ס אלף שבתוך מילוי הוא"ו של הוי"ה דאלפין, עכ"ל.

ועוד. בינה, בה הלב מבין. ויוי צורת אלף גימ' ל"ב, כנ"ל ערך

נפש

מעשה. וכתוב (תהלים, קיט, צג) לעולם - לא אשכח פקודיך, ר"ת אלף. ואזי זוכה למש"כ (משלי, ל, כ) לא פעלתי און, ר"ת אלף. וכן אינו מוסיף, כמ"ש (איוב, לד, לב) פעלתי לא אוסיף, ר"ת אלף. ועיין נועם אלימלך (וישלח) בסוד אלף גורע.

רוח

עיין גר"א (ספר יצירה, יב, ע"ד) אות אלף של אויר, רוח, שהיא בפתיחת הגרון ברוח לבד בלא לשון.

נשמה

כתב בשער היחודים (פי"ט) יחוד "נר הוי"ה נשמת אדם" (משלי, כ) ר"ת גימט' מ"ה ואדנ"י ואדם ג"כ מ"ה, וכל הר"ת גימט' קי"א הוא אות אלף שהוא בגימט' קי"א, ועם האלף עצמה תכוון ליב"ק, והם בגימט' הוי"ה אהיה ואדנ"י.

חיה

בחינת מקור פתח הנביעה, וכתוב (שה"ש, ה, ו) פתחתי אני לדודי, ר"ת אלף.

יחידה

אלף, עולה ק-י-א. כולו יחיד, ביחידות, בעשרות, במאות.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

תיב (ישעיהו, נג, ו) איש לדרכו פנינו, ר"ת אלף.

ועוד. כח ההולדה, עושה פרי. וכתוב (תה"ל, נח, יב) אך פרי לצדיק, ר"ת אלף. ומצד שמירת הברית כתיב (שה"ש, ח, יב) ומאתים - לנטרים את פרי, ר"ת אלף. ואזי זוכה למש"כ (נחמיה, ט, לו) והארץ אשר נתת לאבותינו - לאכל את פריה, ר"ת אלף. ועיין זוה"ק (מקץ, ר, ע"א) כלנו בני איש אחד נחנו, נחנו, אנחנו מבעי ליה, אמאי חסר אלף, אלא בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון אסתלק מתמן אלף, דהא אלף דזכרא הואי, ועל דא ב' איהי נוק'.

מלכות

עיין גר"א (תיקוני זוהר חדש, יב, ע"ד) יו"ד עליונה, עשרה מאמרות של בינה שב-ראה את העולם, י' תחתונה עשרת הד-ברות שכללותם במלכות, וא"ו שבאמצע כנגד ששת ימי מעשה בראשית (ועיין ל-קוטי הגר"א, קי, א. ויהל אור, ח"ג, לה, ע"ב). ובהיכלות (פקודי, כט, ע"ג) כתב, ב' היודי"ן של אלף הם חכמה עליונה וחכמה תחתונה - מלכות. וכתב הרמ"ק (פרדס רימונים, שער כז, פ"ג) וז"ל, עוד פירש (בזו"ח שה"ש ע"ז) כי אלף הוא יו"ד בראש חכמה, ו' ת"ת, ויו"ד מלכות, ועוקף של יו"ד התחתון הוא רמז לכל המחנות אשר תחתיה קטנים וגדולים חיצונים ופנימים כלולים במלכות שהיא עצם היו"ד, עכ"ל.

שס"ו, כמנין משכ"ו, לגבי יומין תתאין דאינון שס"ה (ימות החמה). דהיינו בעוה"ז השס"ה בהתחלקות כל אחד ואחד בפני עצמו, אבל בעולמות העליונים כל השס"ה ימים הם בבחינת אחדות, כולם כיום אחד ארוך דמי, וזהו שס"ו, מרמז שהשס"ה כלולים באחד, וזהו משכו יומין עלאין לגבי יומין תתאין, היינו להמשיך בחינת אות אלף, היינו בחינת השארת אלופו של עולם בזה העולם הם השס"ה ימים, ואז כל העולם ומלואה יבוטל ויוכלל באור אור א"ס ב"ה, עכ"ל.

ועוד. עיין ספר התמונה (תמונה ראשונה) אות האלף מורה על כתר עליון, וציורו מורה ג' מדות, חכמה בינה תפארת, כי גם הת"ת עצמו ממדת האלף. ועיין שער הכ-וונות (דרושי חזרת העמידה, דרוש ה) דע כי אות אלף של אמן רומזת בת"ת דז"א.

נצח - הוד

שם צבאות בנו"ה. ועיין שער ההקדמות (מט, ע"ב) נודע שציור אות אלף הם שני יודי"ן ואות וא"ו באמצעם, וזה הוא"ו נח-לקת לשתי ווי"ן ברחבה וכו', ונמצא כי זה השם המרובע שהוא לבוש אמצעי הכו-לל נצח והוד, יש בו ט"ו אותיות. ואמנם חמשת אותיות הראשונים שהם צ, צ"ב, צב"א, הם בנצח, ותשעה אותיות האחרו-נות שהם צבא"ו, צבאות, הם בהוד. עיי"ש.

יסוד

בחינת דרך, כמ"ש דרך גבר בעלמה. וכ-

עכשיו

ספר נפש החיים שער ד'

בחניות הספרים בארץ

מילון ערכים בקבלה • חוטם

והנה כאן נתקרבו האורות אלו הפנימים במקיפים שלהם יותר מאורות האזנים, כי נקבי החוטם סמוכים הם, אבל עכ"ז נחלקו לב', ואין מתחברים ביחד, עכ"ל.

וצורת ההארה של אורות החוטם, צורת אות ו', כמ"ש וז"ל, צורת אות ו' שבתוך אות ה', אשר באזן היתה כלולה עמו (עם האזן) נתגלתה עתה, וזה שהיתה אז (באזן) בחינת ה', נעשה עתה בחינת ב' אותיות, ד"ו, להורות יציאת אות ו' לחוץ וגילוייה, והוא סוד ז"א שבכאן נתגלה. ואמנם לא נעשית ו' לבדה, אמנם היא נחלקת לששה חלקים. והם ו' אלפין, וכו', אבל אות ד' נשארת אות אחת מחוברת, עכ"ל.

ואור החוטם מתפשט לתתא אף מעבר לחזה, כנ"ל, והוא ע"י אורות העינים שעוברים דרכו ויורדים עמו לתתא מטבור א"ק. וכמ"ש שם (ש"ח, פ"ב, מ"ת) ואבא לקח ממה שהראיה שואבת מאורות החוטם, וגם אור הפה נכלל בו וכו', אבל או"א שאין לוקחין רק מן החוטם ופה, נשברו האחורים של כליהם, עכ"ל, עיי"ש.

וכן בדקות מאיר בז' תיקוני דגלגלתא שהתיקון הז' הוא "תרין נוקבין דפרדשקא", עיין שם (שער יג, פ"ו, מ"ק). וברור שחוטם עליון דא"ק מאיר בחוטם דא"א, ודו"ק. וכמ"ש שם (פ"ב, מ"ב) וז"ל, בחוטם דא"א גם הפנימיות שבו הוא ס"ג כמנין חוטם (כמ"ש בא"ק), והחיצוניות הוא ג' שמות אה"ה שהוא גימט' ס"ג, חוטם, עכ"ל. ומשם מתפשט הארה לז"א הכללי, וכמ"ש, "ומתמן נשיב רוחא דחיי לז"א", והוא מנקב ימין, והוא מוחין דז"א, עיין ש"ד, פ"ח, מ"ב. ועיין נהר שלום (דף יז, ע"א, בכוונות התפילין דיד דרש"י ור"ת). ושם לתתא חוטם מלשון "חיטוי", שמחטא את ה"אף", את החרון אף. משא"כ למעלה נקרא חוטם מלשון חוט-מ, שמאיר בו קו - חוט, אור א"ס.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ז"ל העץ חיים (ש"א, ענף ד) מבחינת "יושר" דא"ק יצאו ונתגלו אורות רבים, אשר כללותיהם הם האורות הבוקעים ויוצאים מן האזנים שבו ולחוץ, אח"כ יוצאים אורות החוטם, ואח"כ אורות הפה, הנקראים עקודים. וכל האורות הם בדרך יושר לבד ואין להם בחינת עיגול כלל (כי יצאו מיושר דא"ק, ודו"ק. ועיין בלשם שהרחיב בכך שהעיגולים שלהם הם עיגולים כלליים של א"ק), עכ"ל.

ומהות ההבל היוצא מן החוטם כתב שם וז"ל, והבל היוצא מן החוטם, סוד רוח, עכ"ל. והחוטם נחלק לב' נקבים, וכמ"ש שם, וז"ל, הבל החוטם נחלק לב' בחינות, בחינה בסוד שורש יעקב וישראל, הימין ישראל, והשמאל יעקב, עכ"ל. ויוצא ומתפשט כמ"ש שם (ש"ד, פ"ב) וז"ל, הבל החוטם נמשך דרך אותו ארחא שיש על הפה נגד החוטם, שהוא תיקון ג' מ"ג תיקוני דיקנא. וביאר שם וז"ל, מהבל החוטם נעשה ב' בחינות אלו, ראש אל הרוח וגוף אל הרוח, מפנימיות וחיצוניות. היותר קרוב אל החוטם הנקרא פנימי נעשה ראש, וחיצוניות נעשה גוף, עכ"ל. ועיי"ש (שער ח, פ"ב, מ"ת) בפרטות יותר. ועיין חסדי דוד (אות י).

והארת האזן מתלבשת בהארת החוטם ע"י ה"ה אחרונה של ס"ג שבאזן שירדה לחוטם, וכמ"ש (ש"ד, פ"ה) וז"ל, החוטם גימט' ס"ג נגד ה' תתאה דאתלבש כאן ונעשה ס"ג כנ"ל, עכ"ל. ובפרטות הבל החוטם הוא בחינת מ"ה דע"ב דס"ג. וכן נתלבש אור האזן בחוטם עד שבולת הזקן, כמ"ש ש"ה, פ"ב, מ"ת. ומתפשט עד חזה דא"ק, כמ"ש (ש"ה, פ"ב, מ"ת) וז"ל, אח"כ באו טעמים האמצעים, והם אור היוצא מחוטם דא"ק, וחוטם גימט' ס"ג. גם מכאן נמשך ויוצא אור דרך ב' נקבי החוטם, ימין ושמאל, ימין מקיף ושמאל פנימי, ע"ד הנזכר באזן. ונמשכו ביותר עד החזה של זה הא"ק, וזהו עיקר האור. אמנם הארתו ג"כ הוא מתפשט אל צד האחור ומסבב בכל סביבות א"ק, עכ"ל. וכתב שם שיש חיבור יותר של המקיף והפנימי, וז"ל שם,

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294

ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829